

Milan Číž

Kedysi bola u nás výroba kópií rôznych drahých a nedostupných kapitalistických nástrojov iba náhradou, ktorá sa ku kvalite originálu blížila zdola. V súčasnosti, keď je takmer v každom „kráme“ na výber úplný sortiment nástrojov aj aparátúr, pre domáceho výrobcu znamená poctu, keď sa jeho nástroj ocitne v rukách nie práve bezvýznamných tuzemských hráčov. Znamená to tiež, že kvalita jeho výrobkov je prinajmenšom porovnateľná a vysoký podiel ručnej práce ju často posúva nad úroveň ceny, za ktorú sa predávajú na domácom trhu. Zvuk gitár, ktorý si môžeme vypočúť z aprílovej CD prílohy Wattu, má pôvod v rukách dvoch majstrov – gitaristu Reného Lacka a nástrojára Milana Číža.

Martin Chrobák
Foto autor

V čom sa líšia tvoje gitary od továrenských vyrobených originálov?

Predovšetkým v tom, čo si želá zákazník. Niektorí chcú, aby sa gitara čo najviac odlišovala od ostatných, iní, naopak, chcú čo najvernejšiu repliku nejakého nástroja.

Aké druhy dreva preferuješ?

Pre akustické gitary používam predovšetkým palisander (rosewood), mahagón, javor, smrek a céder. Pre elektrické jelšu, jaseň, javor a mahagón. Samozrejme, využívam aj iné dreva, najmä exotické. Najdôležitejšie je vedieť vybrať správne drevo, potom ho nechať správne vysušiť a spracovať.

Má starnutie vplyv na kvalitu zvuku?

Ak je nástroj hotový, tzv. vyhranie trvá podľa jeho typu od dvoch do šiestich rokov. Vekom drevo starne a len pri dobrej starostlivosti, alebo zhode okolností sa nástroj „dožije“ vysokého veku (aj okolo štyristo rokov). Ináč, akékoľvek drevo sa časom tzv. bortí, a preto staré drevo nie je vhodné na spracovanie, podobne ako príliš mladé drevo, ktoré zase obsahuje veľké percento vlhkosti.

Vplyv povrchovej úpravy dreva na zvuk nástroja?

Lak je súčasťou gitary tak ako iné jej časti, a preto má samozrejme aj vplyv na

konečný zvuk. Ja preferujem nitrocelulózový lak, ktorý sa používal už v počiatkoch výroby gitár a dnes je takmer úplne nahradený priemyselnými lakmi. Okrem laku používam tiež olejové politúry špeciálne vyrábané pre hudobné nástroje (predovšetkým na krky, nelakované telá gitár a zriedkavo aj na akustické gitary).

Čo ešte môže pri stavbe elektrickej gitary ovplyvniť výsledok?

Elektrika v elektrickej gitare je súčasťou celku a môže jej dobré vlastnosti pokaziť alebo, naopak, zvýrazniť. Pre výber snímača je určujúci typ gitary a je len na zákazníkovi, či sa bude držať tradičných zapojení, alebo sa dá na cestu experimentovania. To isté platí aj pre hardvér. Ja osobne som skôr zástanca tradičných osadení. Dizajn má vplyv predovšetkým pri akustických gitarách. Ak je zákazník povedzme hráčom bluegrassu, je jasné, že nebude chcieť tvar jumbo alebo klasickú gitaru. Každý tvar má už svoj predurčený potenciál farby a sily zvuku.

Koho považuješ vo svojom odbore za autoritu?

Keďže som mal možnosť spoznať viace-

rých svetových výrobcov alebo ich firmy, ťažko sa mi jednoznačne odpovedá. Dôležitejšie je pre mňa, že ma gitara (alebo iný hudobný nástroj) osloví svojím zvukom alebo vypracovaním, a nezáleží pri tom, kto ju vyrobil. Rád by som však spomenul svojho učiteľa Johna Reutera z USA, zákazkového výrobcu Jerroma Kaukonnena, Stevieho Raya Vaughanana, Keitha Richarda či Grega Allmana, ktorý ma nasmeroval správnym smerom. John pôsobí ako hlavný inštruktor v Roberto Venn School Of Luthieri, v meste Phoenix. Je to škola pre výrobcov strunových hudobných nástrojov, ktorú som v roku 1993 absolvoval aj ja.

Kedy sa ti najlepšie pracuje?

Najradšej staviam nástroje, keď mám totálne voľnú ruku na tvorbu a nie som tlačенý termínom, ale na taký prípad si zatiaľ nepamätám. Rád pracujem predovšetkým s ľuďmi. Nástroj je až výsledok našej spolupráce.

Rád by som spomenul niektorých známych hudobníkov, ktorí mi dôverovali a hrajú/hrávali alebo spolupracovali s mojou firmou. Podľa abecedného poradia – Vádim Bušovský (Dorian Gray), Stan Císik (Luisiana), Fero Griglák, Marek Homola (Jazz Line), René Lacko (Down Town Band), Mario Tománek (Aya), Juraj Topor (Tublatanka), Henry Tóth, Miro Turza.

